

RAT, PROGONSTVO, SVAKODNEVICA

Zagreb, 30. ožujka do 2. travnja 1995.

Mjesto održavanja skupa: Matica hrvatska, Strossmayerov trg 4

Organizator: Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb Zvonimirova 17, Zagreb (tel. 410-617)

u suradnji s Maticom hrvatskom, Strossmayerov trg 4, Zagreb

Održavanje skupa omogućili su: Ministarstvo znanosti i tehnologije RH, Ministarstvo kulture RH i Goethe-Institut Zagreb

Grupa istraživača iz Instituta za etnologiju i folkloristiku već se četiri godine, od izbijanja rata u Hrvatskoj, sustavno bavi problematikom krize i ratne svakodnevice, kulturnim mjenama i simboličkim očitovanjima duhovnog otpora agresiji, kao i prikupljanjem te analizom osobnih svjedočenja prognanika i izbjeglica: Rezultat tog rada je izdavanje zbornika radova pod naslovom *Fear, Death and Resistance* (1993.), knjige kojoj je Matica hrvatska bila suizdavačem. Riječ je o knjizi koju su popratili brojni pohvalni prikazi u zemlji i inozemstvu, dok su autoricama priloga uslijedili pozivi za sudjelovanje u radu međunarodnih znanstvenih skupova i za održavanje predavanja na inozemnim visokoškolskim institucijama u Njemačkoj, Austriji, Norveškoj, Danskoj, Velikoj Britaniji i Sjedinjenim Američkim Državama. Potaknuti iznimnim zanimanjem inozemne znanstvene javnosti ne samo za kulturne pojave što ih je rat pobudio, nego i za polazišta hrvatskih etnologa i folklorista u njihovoj interpretaciji, djelatnici Instituta za etnologiju i folkloristiku odlučili su prirediti znanstveni skup pod nazivom RAT, PROGONSTVO, SVAKODNEVICA (*War, Exile, Everyday Life*), na kojem će od 30. ožujka do 2. travnja 1995. sudjelovati tridesetak domaćih i stranih znanstvenika. Tema skupa odraz je akademskog zanimanja za različite pojave u kulturi što ih je izazvao rat u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, ali i izraz moralno-znanstvenih dilema koje su ga pratile. Kako je vidljivo iz priloženog programa, posebna će pozornost biti posvećena stručnim uvidima u mnogostruke probleme života prognanika i izbjeglica.

Izlaganja na skupu obuhvatit će sljedeće tematske cjeline:

- prikazi dosadašnjih etnoloških i folklorističkih istraživačkih projekata posvećenih problematici progonstva izazvanog ratom u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, ali i ratovima u nekim drugim zemljama.
- dodiri i sukobi: svakodnevni život prognanika i izbjeglica u novim okruženjima,
- teorija i metodologija etnografije progonstva,
- kulturne aktivnosti kao terapija: različita iskustva (glazbene, plesne i kazališne radionice u izbjegličkim kampovima).

Tijekom trajanja skupa održat će se i niz popratnih zbivanja: glazbena radionica u jednom od prognaničkih kampova, koncert norveških studenata glazbe i ljudi iz BiH koji u statusu izbjeglica borave u Norveškoj, posjet frankfurtskih studenata antropologije prognaničkim kampovima, njihov razgovor s hrvatskim studentima koji su sudjelovali u prikupljanju iskaza prognanika, te projekcija domaćih i stranih video-filmova o prognanicima i izbjeglicama.

Primljeno: 31. 3. 1995.

IN MEMORIAM - DR. GISELA CENNER WILHELMB

Marija Šercer
Zagreb

Dana 20. ožujka 1995. godine umrla je u Budimpešti povjesničarka umjetnosti dr. Gisela Cenner rođena Wilhelmb. Bila je djelatnica Mađarske povijesne galerije slika pri Narodnome muzeju. Bila je također počasni član Mađarskog društva za arheologiju i povijest umjetnosti. Imala sam sreću i čast upoznati je 1966. za svoga studijskoga boravka u Mađarskoj. To poznanstvo pretvorilo se u dugotrajnu vezu koja se iskazivala blagdanskim čestitkama i izmjenama kataloga i separata. Gospođa Cenner vodila je grafičku zbirku Mađarske povijesne galerije slika. Nije mi poznato kada je započela svoju strukovnu i publicističku djelatnost. Prebirući po njenim separatima, uvjerila sam se da je nastojala grafičkoj umjetnosti dati povijesnu, dokumentarnu i likovnu interpretaciju. Pedesetih godina započela je objavljivati strane grafičare, Egidiusa Sadelera, Eliasa Widemanna, Wilhelma Petera Zimmermanna i Dominica Custosa, čija se djela bave osobama i zbivanjima iz mađarske povijesti. Slijedom tih nastojanja objavila je, uz ostalo, ikonografiju portreta pjesnika Nikole Zrinskog i grafičke portrete Petra Zrinskog. Godine 1962. izašlo je njezino opsežno djelo "Povijest Mađarske u slikama, I., 896.-1849.". Sudjelovala je na velikom broju kongresa i simpozija u zemlji i inozemstvu s odgovarajućim prilogima. Prigodom moga zadnjeg boravka u Budimpešti 1988. godine posjetila sam izložbu u čijoj je organizaciji, postavu i pratećem katalogu sudjelovala i gospođa Cenner. Izložba je priređena u Mađarskoj nacionalnoj galeriji pod naslovom "Plemićke galerije predaka i obiteljski portreti Mađarske povijesne galerije slika". Posljednjih godina intenzivno se bavila izradom kataloga likovnih djela vezanih uz obitelj Zrinskih. Katalog je imao okupiti na samo portrete već i prikaze povijesnih zbivanja vezane uz pojedine članove toga roda, koji su odigrali tako značajnu ulogu u našoj zajedničkoj povijesti. Stoga je prije nekoliko godina posjetila Zagreb i pregledala neke grafičke zbirke. Potom smo se zajedno uputile u dvorac Trakošćan, gdje se uz portret Zrinskog divila izvrsnim slikama ženskih članova obitelji Drašković iz 17. stoljeća. Osobito sam joj zahvalna na pomoći koju mi je pružila prigodom pripreme izložbe "Znamenja vlasti i časti u Hrvatskoj u 19. stoljeću". Identificirala je prizore iz ugarske povijesti na lancu za menten i na čelenki bana Levina Raucha. Pronašla je njihove grafičke predloške i literaturu u kojoj su objavljeni. Gospođa dr. Gisela Cenner zasigurno je svojom djelatnošću ostavila neizbrisiv trag u mađarskoj povijesti umjetnosti. Isto tako usjekla se u sjećanje onih koji su s njom surađivali.

Izbor iz bibliografije radova

- Cenner Wilhelmb Gisela, Egidius Sadelar magyar arcképei (Mađarski portreti Egidiusa Sadelera), *Folia archaeologica* (dalje FA), VI., Budapest, 1954., 153-156.
- Ista, Widemann metszetek után készült olajportrék (Uljeni portreti izrađeni prema grafikama Widemanna), FA, VIII., Budapest, 1956., 169-182.
- Ista, Über die ungarischen Porträtfolgen von Elias Widemann, *Acta Historiae Artium* (dalje AHA), IV., Budapest, 1957., 325-348.
- Ista, Wilhelm Peter Zimmermann magyar vonatkozású rézkarc sorozatai (Serija bakroreza W. P. Zimmermanna koji se odnose na Mađarsku), FA, IX., Budapest, 1957., 187-203.

- Ista, Zrinyi Miklós a költő hadjáratainak grafikus ábrázolásai (Grafícki prikazi vojnih pohoda pjesnika Nikole Zrinskog), FA, XIII., Budapest, 1961., 225-237.
- Ista, Zrinyi Miklós a költő hadjáratainak grafikus ábrázolásai (Grafícki prikazi vojnih pohoda pjesnika Nikole Zrinskog), FA, XIV., Budapest, 1964., 187-209.
- Ista, Zrinyi-család törökellenes harcai a XVI.-XVIII. század képzőművészetében (Protuturski ratovi obitelji Zrinskih u likovnoj umjetnosti XVI.-XVIII. stoljeća), Szigetvári Emlékkönyv 1566.-1966. (Spomen knjiga Sigetvara), Budapest, 1966., 345-350.
- Ista, Der augsburger Kupferstecher Dominicus Custos und Ungarn, FA, XVIII., Budapest, 1966./67., 227-249.
- Ista, Graphische Porträtfolgen ungarischer Persönlichkeiten in der Kunst des 15-19. Jahrhunderts, Wissenschaftliche Zeitschrift der Friedrich Schiller Universität, Jena, Gesellschafts- und Sprachwissenschaftliche Reihe - Heft 1, Jahrgang 18, 1969., 169-172.
- Ista, Die Darstellungen der Türkenkriege an der Südgränze Mitteleuropas, Internationales Kulturhistorisches Symposium, Mogersdorf, 1969., 175-200.
- Ista, Zrinyi Péter arcképei (Portreti Petra Zrinskog), FA, XXI., 1970., 177-192.
- Ista, A kanizsai vár metszetábrázolásainak típusai (Tipovi grafičkih prikaza kaniške utvrde); A Nagykanizsai Thúry György Múzeum jubileumi Emlékkönyve (Jubilarna Spomen-knjiga Muzeja Thúry Györgya u Nagykanizsi), Nagykanizsa, 1972., 69-83.
- Ista, Utilisation de modèles iconographiques et stylistiques dans l'art du portrait en Hongrie au XVII-e siècle, AHA, XXII., 1-2, Budapest, 1976., 117-132.
- Ista, A Magyar Nemzeti Múzeum ősgalériái / A százéves Történelmi Képcsarnok gyűjteményeiből/, (Galerija predaka Mađarskog narodnog muzeja / Iz zbirki stogodišnje Povijesne galerije slika), Folia Historica, 11, Budapest, 1983., 7-40.
- Ista, A magyar történelem képes forrásainak sajátosságai (Osobitosti slikovnih izvora mađarske povijesti), Művészettörténeti Értesítő, Budapest, 1984./1-2, 6-11.
- Főúri ősgalériák, családi arcképek a Magyar Történelmi Képcsarnokból, Budapest, 1988. (Katalog izložbe).
- Ista, Die Wandlungen des thematischen und der ikonographischen Tradition in den ungarischen historischen Porträtfolgen, AHA, Budapest, 34, 1989., 125-131.
- Ista, A grafikus portré a XVIII. századi magyarországi művészetben (Grafícki portret u mađarskoj umjetnosti 18. stoljeća), Folia Historica 16, Godišnjak Mađarskog narodnog muzeja, 1992., Budapest, 53-69.
- Ista, Két Zrinyi arckép Csehországban (Dva portreta Zrinskih u Češkoj), Új Művészet, Budapest, 1993., 12, 16-18.

Primljeno: 23. 5. 1995.